

AVGVSTI APVD VENETOS TEMPLI D. MARCI DESCRIPTIO.

VENETIAE vulgò Vinegia, præclara & insignis vrbs, imò, vrbium & insularum domina, in sinu maris Adriatici in medijs aquis sita, Regiones seu Parochias habes Lxiii. Monasteria Monachorum xxxix. Monachorum xxviii. Tùrres cxv. Organa ciiii. Oratoria xviii. Hospitalia xvij. Fora publica liiiij. Palatia cx. Hortos clvij. Fontes publicos cxlviii. Pontes publicos, exceptis priuatis, ccccl. Tot enim canales habet, quot vicos. Fanum verò nullum, quòd non suo ornentur Foro, vno D. Pauli exceptò. Areae sunt, quæ ad ciuitatis decorem latè se extendunt, quæ omnes nundinis, die, qui Mercurij dicitur, At Sabbato D. Marci forum, maximo, frequentissimoque conuentu. qui vel mercatui vrbis cuiusuis totius Italiae comparari queat. Forum hoc non vnũ est, sed coniuncta tria.

In capite, quòd littus spectat, columnæ peringentes binæ cernuntur, quarum vna D. Marci leoninum alatum signum, altera D. Theodori statuam sustinet. Forum hoc in longum ped. cccc. in latum cxxx patet. vndique nobilibus ædificijs clausum. Præoccupatur autem sumptuosissimo ac mirabili templo D. Marci, quòd altèrius fori medijs longitudinis ped. ccccc. latitudinis cxxx. frontem exornat, alterumque caput eius ex aduersum ædes nobili lapide perfecta D. Germani tenet. Latera claudunt splendida è marmore ædificia, cum eximijs porticibus, & variorum artificum tabernis. Aedes Marciana tota è nobilissimo, preciosissimoque marmore, nec minore artificio, quàm sumptu constructa est. Pavimentũ imprimis nobile habet porphyreticis, opheticis alijsque preciosissimis lapillis tessellatum, cum varijs emblematis. In parietibus quoque nobili marmore crustatis, ad læuam binæ tabulæ sunt varij lapidis, candorem nigræ lineæ distinguunt, in quarum commissura, signum virile, tam excellenti artificio cernitur expressum, vt summam prorsus habeat admirationem, cuius memoriam, vt rari operis, etiam Albertus Magnus literarum monumentis celebravit. In clyto in hoc fano, ac inter Europæ totius magnificentissima censendo, xxxvj. columnæ stant, ex marmore solido præstantissimo crassæ diametro pedes duos, altæque cõuenienti statura. Tum ad aræ summæ penetralia gradibus aliquot nobilissimi lapidis ascensus est. Ipsam aram testudo tegit quaqua versum in crucem fornicata, lapide ophetico, quaternis fulcra marmoreis columnis, quæ totæ signis integris, palmi paulò amplius magnitudine, cælatae perfectæque sunt, & sumptuosissimo, mirabilique prorsus opere, veteris ac noui testamenti historiam expriment. Post aram alabastreticæ columnæ passuum duorum, perlucidæ, vitri instar, quatuor, religioni ac decori sacratissimi corporis Christi positæ stant. Ipsum delubrum vtrinque ante suggestum habet, in quorum vno, festiuis diebus, cum Senatus adesse sacris solet, musicorum chorus solennia modulatur vota, In altero quotidie Diaconus Euangelium canit. Sustinent hæc pulpita columnæ variorum lapidum nobilissimæ. Summam aram insignis tabula decorat, ex auro, argentoque facta, multisque infiniti precij gemmis & margaritis exornata. Dextra mox in parte, basilicæ medio, lata sublimisque porta cernitur, opere tessellato per illustri elaborata tota, cum imaginibus Diuorum Dominici & Francisci, quæ signa Ioachim Abbatem, effingi curauisse ferunt multis annis antè, quàm sancti illi viri in lucem editi fuerunt. Intra hanc portam, thesauros illos inclytos D. Marci Procuratores seruant, hercule, diuitiarum immensus aceruus, stupendæque prorsus opes sunt. Sunt ibi coronæ maximi precij duodenæ, totidemque thoraces puro ex auro, & cum mirabili gemmarum variarum multitudine. Sunt carbunculi, quos rubinos vocant, item smaragdi, topazij, chrysolithi, cæteraque genera gemmarum & margaritæ, magnitudinis penè incredibilis. Deinde bina cornua monocerotis, eximia proceritate, tertiumque breuius, item carbunculi, aurea vasa, cochleæ ex achatis & iaspidibus non modicæ, carbunculus item, seu rubinus maximus, vreo lous ex preciosissimis gemmis, quem Perfarum Rex Venetæ Reipub. dono misit, Et alia multa ingentium preciorum vasa, cum thuribulis ex auro & argento, vt ad stuporem videntes adigat. Postremò mitra seu galerus, qui nouo Duci imponitur, vndique puro auro, per oras perque transuersum deornatus, & in zophoro nobilissimas gemmas, & in summo apice, carbunculum infiniti precij tenens. Ad sunt etiam ingentia candelabra, pateraque aureæ, aliaque tam multa maximarum opum, vt nisi longissima narratione comprehendi omnia haud queant. Solet hic D. Marci thesaurus, festo Ascensionis Dominicæ, quòd maxima pompa Veneti celebrant, quotannis populo intuendus publicè exhiberi. Habet porro, per angustam hæc D. Marci ædes, atrium, duo eius latera claudens, cuius auream testudinem opere tessellato veteris Testamenti historiam depictam nobilitant, nec pavementum ipsi elaborata pulchritudine cedit. Quaternæ hæc valvæ aditum in templum præbent, cum xvj. columnis è nobili marmore. crassitudinis duorum pedum, aptæque staturæ. Duas portas octonæ harum faciunt marmoris atrium cum niueis onychinis maculis, aspectu iucundissimæ. Porticus huius exterior frons exiij. columnis porphyreticis opheticisque & marmoreis alijs altitudinis ped. sustinetur: aliusque sequitur huic impositus ordo columnarum, non quidem pari cum inferioribus magnitudine, sed tamen eiusdem nobilitatis cxlvj. quarum coronis ambulationem apertam complectitur supra vestibulum templi, quæ pariter, vt ipsa porticus, frontes ædis externos cingit, spodiisque forinsecus munitur, & marmoreis columnellis. Hoc in ambulacro sacerdotes, festo die Palmarum Senatu ac Principe subter astante, certas quasdam solennes ceremonias peragunt. Supercilium frontis, quòd maiori portæ (quina enim hæc facies æreas habet, quarum binæ aperiuntur indies, totidem non nisi quibusdam festiuis diebus, vna perpetuò clausa est) respondet, equi ex ære vetusti quatuor inaurati, forma magnitudinèque Turcici viui, mirificè ornant. Istæ equorum statuæ, ex Constantinopoli, cum Veneti eam occupassent, transpositæ, & eò primùm ex vrbe Roma ex Arcu Triumphali Titi Vespasiani allatæ. Tectum fani totius quinq; constasphærijs plumbeo tegumento. Contra Basilicam interuallo ped. lxxx. turris est eminentissima tintinnabulorum, lata quatuoruersum xl. ped. alta cccxx, cum alato summo in apice genij signo, ventorum indice, quoniam versatile est, & aura quavis circumagitur. Sublime fastigium totum aureis vestitur tegulis, quarum fulgor solis repercussu longissimè conspicuus est.

DE PALATIO SENATORIO VENETO.

Magnificentissimæ D. Marci Basilicæ vicina est peregrina Ducis Curia, ex omni parte niueo marmore incrustata, vbi Dux habitas, & Consiliarij coeunt, Palatium sanè regium, in quo conclauia multa, & pulchrè ornata, atque armarium duplex, publicum & secretum. Illud omnibus patet: Hoc, nisi à decemviris impetrata venia, nemini. Et sunt arma in illo contenta Decemvirosum auro & argento politissima. Tertium Reipub. Armarium est, quòd vulgò Arsenale appellant, in quo triremium, quinqueregium, & aliarum omnis generis nauium bellicarum magnus numerus. Quippe, in quo CC. triremes semper paratæ sunt, & CCCC. homines opus faciunt quotidie, quibus singulis septimanis M. ccc. Ducati exponuntur. Habet verò in ambitu II. miliaria, & latericio muro circumdatum, opidi speciem præ se fert.